

แนวทางการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ*
Approaches to the Management of Cross-cultural Education of Teaching
Chinese as a Foreign Language

จิรัชยา ประทีปโชติพร¹

Jiratchaya Prateepchotporn¹

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม¹

School of Liberal Arts ,Sripatum University¹

Email : jiratchaya.pr@spu.ac.th

บทคัดย่อ

ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้ภาษาจีนได้กลายเป็นหนึ่งในภาษาที่สำคัญที่สุดในโลกชาวต่างชาติเริ่มเรียนภาษาจีนมากขึ้น สำหรับครูที่สอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ กระบวนการสอนถือเป็นหนึ่งในกระบวนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การปลูกฝังความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของครูสอนภาษาจีนเป็นมีความสำคัญมากผู้สอนไม่ควรมีเพียงแต่ความรู้ภาษาที่ดีและมีความตระหนักในด้านวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา และยังต้องมีความใส่ใจกลยุทธ์ในการสื่อสารกับนักเรียนด้วย จึงจะสามารถดำเนินการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมได้อย่างราบรื่นและบรรลุผลการสอนที่ดีได้ ดังนั้นบทความทางวิชาการฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ และปัญหาในการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของภาษาจีนกับนักเรียนชาวต่างชาติ โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยและศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศไทย โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสามารถเป็นประโยชน์ในการศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษา หรือครูผู้สอนภาษาจีนและภาษาต่างประเทศทุกท่านในการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

คำสำคัญ : การสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรม; กระบวนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม; การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

ABSTRACT

With the continuous and rapid development of China's economy, Chinese has become one of the most important languages in the world, and more and more foreigners are starting to learn Chinese. For Chinese teachers who teach Chinese as a foreign language the teaching process is also a cross-cultural communication process. Cultivating the intercultural communication ability of Chinese teachers is very important. In the process Chinese teachers should not only have good language knowledge and cultural awareness of both languages. But also need to pay attention to communication strategies with students Thus, cross-cultural teaching can be conducted smoothly and good teaching results can be achieved. Therefore, this academic paper is intended to study cross-cultural approaches to teaching Chinese language. and problems in teaching Chinese cross-cultural by conducting research studies and studying the current state of cross-cultural education in curricula and teaching and learning Chinese as a foreign language in Thailand. Hoped that it can be useful in education for all students, students or teachers of Chinese and foreign languages in the study of cross-cultural approaches to teaching Chinese.

Keywords : Teaching Chinese across cultures, Cross-cultural communication process, Teaching and learning management of Chinese as a foreign language

1. บทนำ

ประเทศไทยและจีนมีสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกันมาช้านานกว่า 700 ปีส่งผลให้วัฒนธรรมและประเพณีของจีนได้มีการผสมผสานกับของไทยจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีคนเชื้อสายจีนอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้คนไทยและคนจีนมีความใกล้ชิดคุ้นเคยกันตั้งแต่วัยเยาว์ จนมีคำกล่าวที่ว่า “จีน-ไทย ใช้อื่นไกล พี่น้องกัน” (ข้อมูลจาก เว็บไซต์สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง นอกจากนี้ยังมีนักเรียนไทยจำนวนมากที่มีความสนใจและชื่นชอบในภาษาจีน และเลือกเรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สอง จากข้อมูลของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ต คณะวิเทศศึกษา (เดิมสังกัดคณะอุตสาหกรรมบริการ) ได้เริ่มเปิดสาขาวิเทศธุรกิจจีน (IBC: International Business: China) ในปี พ.ศ.2544 และสาขาจีนศึกษา (CNS: Chinese Studies) ในปี พ.ศ.2547 โดยมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและในปัจจุบันก็ยังคงพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพ

ในการศึกษาของทั้งสองสาขาอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกันทั้งในด้านหลักสูตร ด้านการจัดการศึกษาและอาจารย์ผู้สอน เมื่อมีการเรียนการสอนเกิดขึ้นสิ่งเหล่านี้จึงทำให้เกิดการแบ่งปันวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนของนักเรียนไทย ก็ถือว่าเป็นการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมเช่นกัน เนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนรู้ในภาษาที่สอง

ภาษาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม แต่ยังเป็นสื่อกลางของวัฒนธรรมและเป็นพื้นฐานของการพัฒนาวัฒนธรรมอีกด้วย ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นส่วนสำคัญของเนื้อหาการสอนในการสอนภาษา เพราะความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษาจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมบางประการ เป็นผลให้คุณครูผู้สอนภาษาจีนควรจัดการกับความสัมพันธ์กันระหว่างภาษาและวัฒนธรรมในการสอนภาษาจีน เพื่อให้ให้นักเรียนที่เรียนภาษาจีนสามารถเข้าใจในวัฒนธรรมจีนมากขึ้น ในการสอนภาษาจีนเป็นครูผู้สอนภาษาจีนควรให้ความสำคัญกับทั้งความรู้ในด้านวัฒนธรรมและความรู้ด้านการสื่อสารเช่นเดียวกันจากมุมมองของผู้เขียนมีความเห็นว่าวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาเป็นอย่างมากดังนั้นในกระบวนการสอนภาษาจีน ครูผู้สอนภาษาจีนจึงควรนำวัฒนธรรมมาใช้ในการสอดแทรกระหว่างความรู้ทางด้านภาษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป จะทำให้การสอนภาษาเป็นไปอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. ความหมายของการสอนภาษาข้ามวัฒนธรรม

ตติยาพร จารุมณีรัตน์ (2555) กล่าวว่า การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross - Cultural Communication) เป็นหัวใจ จำเป็นต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะในสภาพปัจจุบันที่ผู้คนมีความหลากหลายกันของภูมิหลังทางวัฒนธรรม การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรม หมายถึง การสื่อสารระหว่างคนหรือกลุ่มที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งการสื่อสารมักเกี่ยวข้องกับการผลิต การส่ง การรับและการตีความข้อความผ่านวัจนภาษา (Oral Communication) คือ ภาษาที่เป็นคำพูด เป็นถ้อยคำหรือการเขียน และอวัจนภาษา (Non - verbal Communication) คือ ภาษาท่าทาง สายตา การแสดงออกองค์ประกอบการพูด โดยที่คู่สนทนาอาจมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และบ่อยครั้งที่ผู้เข้าร่วมการสนทนาอาจมิได้ใช้ภาษาแม่ในการสื่อสาร

บุคคลมักต้องเผชิญกับอุปสรรคและความท้าทายหลายประการในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เช่น ข้อจำกัดในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ความไม่คุ้นเคยต่อขนบธรรมเนียมประเพณี ความแตกต่างของรูปแบบของวัจนกรรมและอวัจนกรรม ดังนั้น การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพนั้น พบว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ความรู้และความเข้าใจของวัฒนธรรมที่แตกต่าง ความเอาใจใส่ ความสามารถในการสื่อสารสองภาษา ประสบการณ์ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและการเป็นผู้ฟังที่ดี

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความหมายของการสอนภาษาข้ามวัฒนธรรมก็คือ การที่กลุ่มคนที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเกิดการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดและมุมมองที่ต่างกัน และคนเหล่านั้นได้รับอิทธิพลโดยตรงจากวัฒนธรรมและภาษาที่ใช้วัฒนธรรมที่ต่างกัน จึงทำให้อุปสรรคของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นหากมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลที่มีผลสืบเนื่องจากความแตกต่างของความรู้ อาทิ กรอบความคิด ค่านิยม และบรรทัดฐาน ความแตกต่างของพื้นฐานทางจิตใจและความแตกต่างของรูปแบบพฤติกรรม ยกตัวอย่างเช่น ภาษาที่ใช้ ขนบธรรมเนียม ประเพณี รูปแบบและลักษณะในการสื่อสาร นอกจากนี้ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่มีคุณภาพนั้นขึ้นกับความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารเช่นกัน

3. แนวทางการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

แนวทางการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมผู้เขียนได้ทำการศึกษางานวิจัยและวารสารทางการศึกษาของนักวิจัยหลายท่าน มีความเห็นว่า นอกจากการความรู้ความสามารถทางด้านภาษาจีนที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีแล้ว ครูผู้สอนยังจำเป็นต้องมีความพยายามในการเข้าใจถึงวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ เพื่อการปลูกฝังนักเรียนในการตระหนักรู้และเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างของทั้งสองประเทศ ซึ่งคือ ประเทศไทย และประเทศจีน เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงอุปสรรคของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอาจเกิดขึ้นโดยได้แบ่งแนวทางในการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมออกเป็นข้อต่างๆ ดังนี้

1. การฝึกอบรมความสามารถในการสื่อสารของครูผู้สอน

ในฐานะครูผู้สอนภาษาจีนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศจะต้องตระหนักถึงกระบวนการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมก่อนแล้วจากนั้นจะเป็นกระบวนการในการสอนภาษาจีน โดยจะต้องให้ความสำคัญกับแต่ละด้านต่อไปนี้

1.1 ครูผู้สอนภาษาจีนควรมีความสามารถทางด้านภาษาในการมุ่งเน้นเพื่อข้ามวัฒนธรรมในการสื่อสาร ความสามารถทางด้านภาษานี้ คือ ต้องการมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศอย่างเชี่ยวชาญ ค้นเคยกับหลักภาษาศาสตร์ของภาษานั้นๆ และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษาได้ เพื่อให้สอนภาษาจีนแบบเจาะจงในด้านการเปรียบเทียบภาษาข้ามวัฒนธรรม กล่าวคือ เพื่อก้าวข้ามอุปสรรคทางภาษาของนักเรียน ส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน และค่อยๆพัฒนาวิธีคิดแบบจีนและการยอมรับในลักษณะการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอน

1.2 เข้าใจและเคารพวัฒนธรรมของกันและกัน

ครูผู้สอนไม่เพียงแต่จะต้องเชี่ยวชาญในด้านภาษาเท่านั้น แต่จะต้องรู้จักเข้าใจและเคารพในความแตกต่างของวัฒนธรรม และที่สำคัญคือจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักเข้าใจและเคารพในความแตกต่างของวัฒนธรรมด้วย เนื่องจากในระหว่างการสอนภาษาจีน นักเรียนนอกจากจะต้องพบกับความ

ต่างทางด้านภาษาที่จะต้องทำการเรียนรู้แล้วนั้น ในเรื่องของการเรียนรู้วัฒนธรรมก็จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เช่นกัน ครูผู้สอนมีความจำเป็นจะต้องช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกันเพื่อให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมในการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน ครูผู้สอนควรแนะนำวัฒนธรรมจีนก่อน เช่น หากนักเรียนมีคำถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในด้านลบ หรือมองว่าวัฒนธรรมของอีกฝ่ายเป็นสิ่งที่แปลกประหลาด ครูผู้สอนไม่ควรออกความเห็นในด้านที่เอนเอียง หรือเห็นด้วยว่าวัฒนธรรมของอีกฝ่ายเป็นเรื่องประหลาด แต่จะต้องสอนนักเรียนว่าคนในแต่ละพื้นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนานร่วมกับสังคมมนุษย์ เพื่อให้นักเรียนเคารพในความต่างของวัฒนธรรม และสามารถเข้าใจได้ว่าบางทีสิ่งที่เป็นเรื่องธรรมดาของวัฒนธรรมของไทย ก็อาจจะดูแปลกในสายตาชาวต่างชาติเช่นกัน

2. การจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรม

วิทยา สุวรรณการรัตน์, ปิยวิช วัสดุสิริกุล และ สุพิชฌาย์ ทวีธนวริยา (2565) ได้เขียนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อประยุกต์ใช้ในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา

ในการเรียนการสอนภาษาจีน ขั้นการนำเสนอเนื้อหา จัดเป็นขั้นการสอนที่สำคัญขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้ครูผู้สอนจะเสนอข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นการนับเริ่มต้นการเรียนรู้ มีการนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยเฉพาะโครงสร้างไวยากรณ์ การออกเสียง และรูปประโยค เป็นต้น

2.2 ขั้นฝึกปฏิบัติ

เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งจะเรียนรู้ใหม่จากขั้นการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาโดยอาจนำเสนอแบบซ้ำ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งควรเน้นจุดมุ่งหมายที่ทำให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้ จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก หลักการสอนทักษะการพูดพื้นฐานควรประกอบไปด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ การฝึกซ้อมการให้ข้อมูลป้อนกลับ การทำให้นักเรียนสนใจและการมีส่วนร่วมกิจกรรมการพูดที่ดีและเหมาะสม การสังเกตผ่านสถานการณ์ต่างๆ ระหว่างผู้ส่งสาร-ผู้รับสาร และสุดท้ายคือ ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.2.1 โดยในขั้นตอนการฝึกซ้อม คือ การให้นักเรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความเห็นกันอย่างอิสระ และมีความยืดหยุ่น โดยเปิดโอกาสให้ได้ฝึกซ้อมการพูดจริงนอกห้องเรียน ประโยคสนทนาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนค่อยๆเกิดความเข้าใจว่าการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศจริงๆ ในสถานการณ์จริงเป็นอย่างไร

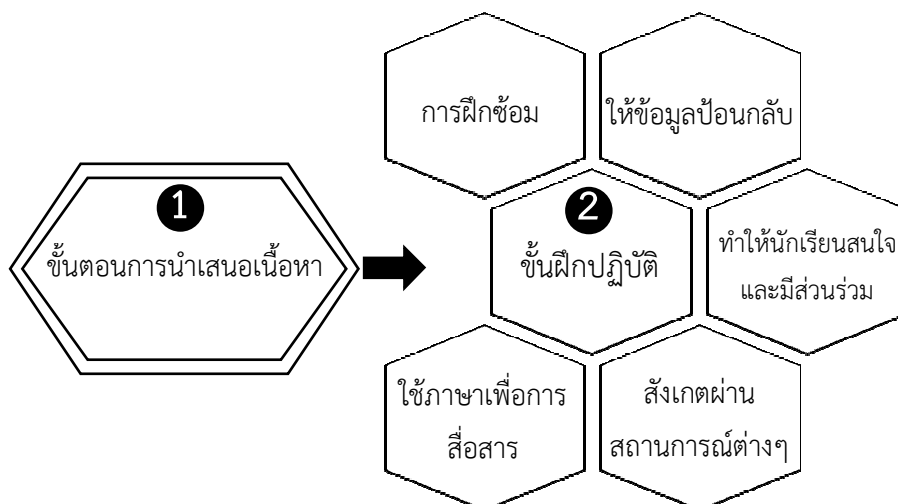
2.2.2 ต่อมาในขั้นตอนการให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นกิจกรรมการพูดซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องพยายามใช้ภาษาทั้งหมดที่เขาารู้โดยเฉพาะในสถานการณ์ต่างๆ โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนมีประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง

2.2.3 ในขั้นตอนการทำให้นักเรียนสนใจและการมีส่วนร่วมกิจกรรมการพูดที่ดีและเหมาะสม ควรสร้างแรงจูงใจและให้ความสนุกสนานแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการชมเชย หรือยกย่อง

2.2.4 ในขั้นตอนการสังเกตผ่านสถานการณ์ต่างๆระหว่างผู้ส่งสาร-ผู้รับสารควรให้ความสำคัญตามปัจจัยดังต่อไปนี้คือ ให้ความสำคัญในเรื่องการเรียนภาษาจีนด้วยการผ่านการฝึกฝนในสถานการณ์จริง แนวคิดของการสอนแบบเชิงประสบการณ์ เน้นที่ผู้เรียนจะต้องอยู่ร่วมในกระบวนการของกิจกรรมการฝึกการใช้ภาษา ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญของกระบวนการ การเรียนการสอนในห้องเรียน การเรียนการสอนในแนวคิดนี้เน้นให้ผู้เรียนมีความคิดที่อยากเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆในห้องเรียนด้วยตนเอง และเมื่อผ่านกระบวนการสัมผัสและเรียนรู้เนื้อหาของบทเรียนด้วยตนเอง โดยความรู้ทางภาษาจีนนั้นจะค่อยๆซึมซับเข้าไป รวมถึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับความคิดริเริ่มของตัวผู้เรียน ให้ความสำคัญกับการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการฝึกฝนภาษาจีน และสุดท้ายคือให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนการสอนที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

2.2.5 และในขั้นตอนสุดท้าย ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นับเป็นขั้นที่สำคัญที่สุดขั้นหนึ่ง เพราะการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะการทดลองใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจจำลองมาหรือเป็นสถานการณ์จริง การฝึกในขั้นตอนนี้ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาตามรูปแบบที่กำหนดให้มาเหมือนดังการฝึกในขั้นการฝึก แต่เป็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตนเอง โดยครูผู้สอนอาจมีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยเป็นสื่อในการเรียนการสอนที่ทันสมัยทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และควรมีการฝึกฝนทักษะด้านการพูด การฟังบ่อยๆ ทั้งนี้ควรฝึกให้นักเรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงและการเรียนรู้จากชีวิตจริง

2.2.6 โดยการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรมสามารถสรุปเป็นรูปภาพให้เข้าใจได้ง่ายดังนี้

กล่าวโดยสรุปคือครูผู้สอนต้องมีทั้งความรู้ด้านภาษาอย่างถ่องแท้ และมีความรู้ด้านวัฒนธรรมของทั้งสองภาษาและมีทักษะในการสื่อสารที่ดีเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดความเข้าใจผิดในการสื่อสารในระหว่างการเรียนการสอน รวมถึงต้องปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักหรือตระหนักถึงการเข้าใจและเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง โดยวิธีการสอนของอาจารย์จะต้องมีการออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสม โดยเริ่มจากขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาของครูผู้สอน จากนั้นจะเข้าสู่การฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนได้มีการฝึกซ้อม โต้ตอบ มีส่วนร่วมของนักเรียน สังเกตผ่านสถานการณ์ต่างๆและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเข้าใจในวัฒนธรรม ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรม

วิทยา สุวรรณภรณ์, ปิยวัช วสุสิริกุล และ สุพิชฌาย์ ทวีธนวริยา (2565) กล่าวไว้ใน การประยุกต์ใช้การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนว่า ในการเรียนภาษาจีน สิ่งที่สำคัญคือการทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำหรับผู้เรียนให้มีทักษะด้านต่างๆ ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน และการแปล รวมถึงการแปลประโยคได้ ทักษะด้านการฟัง ซึ่งถือเป็นทักษะแรกของการเรียนภาษาที่ควรให้ความสำคัญ ถ้าหากผู้เรียนฟังไม่เข้าใจ หรือมีปัญหาในการฟัง ก็จะทำให้การเรียนภาษาจีนโดยประสิทธิภาพลง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนของนักเรียน หรือผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งปัจจัยที่ถือได้ว่ามีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง ได้แก่

1. ปัจจัยด้านภาษาแม่ ที่ส่งผลในด้านการเรียนและนำภาษาที่สองไปใช้ของผู้เรียน
2. ปัจจัยด้าน ความรู้เดิมทางภาษาได้แก่เสียงหน่วยคำ และการสะกดคำ
3. ปัจจัยด้านความสามารถทางภาษา ประกอบด้วย 4 ด้านคือความสามารถในการเข้าใจและออกเสียงเข้าใจในการใช้ไวยากรณ์ความสามารถในการเรียนรู้และความสามารถในการจดจำสิ่งต่างๆ
4. ปัจจัยด้านทัศนคติทางอารมณ์ ซึ่งได้แก่ ทัศนคติทางภาษาและแรงจูงใจ

5. ปัญหาที่พบจากการสอนภาษาจีนข้ามวัฒนธรรม

Gu Zhiwei (2018) กล่าวไว้ใน การสอนภาษาจีนในต่างประเทศจากมุมมองของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (On Overseas Chinese Teaching from the Perspective of Intercultural Communication) ว่าในกระบวนการสื่อสาร ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมมักเกิดขึ้นเนื่องจากความแตกต่างในนิสัยการคิดและภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้คนในวัฒนธรรมที่ต่างกัันซึ่งนำไปสู่อุปสรรคใน

การสื่อสาร ส่งผลให้การสื่อสารล้มเหลว ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์เหล่านี้ ผู้สื่อสารต้องปรับปรุงความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของตน

นอกจากนี้ปัญหาที่มักจะพบเจอในการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศคือ เกิดการเข้าใจผิดหรือตีความในเจตนาของอีกฝ่ายคลาดเคลื่อนไป ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะการที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่สามารถทำให้คู่สนทนาเข้าใจในความหมายหรือเจตนาที่แท้จริงของตนเองได้นั้นหมายถึงการสื่อสารที่ล้มเหลว เช่น ในวัฒนธรรมของคนจีนการพูดเสียงดังฟังชัด แสดงถึงความมั่นใจในตนเองและเจตนารมณ์อันแรงกล้าของตน แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความจริงจังและจริงจังในการสื่อความหมายนั้นๆ ออกมาเพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจ แต่สำหรับวัฒนธรรมไทย การพูดเสียงดังเกินไปแสดงถึงความโผงผาง อาจจะดูไม่มีมารยาทหรือก้าวร้าวมากเกินไป ในวัฒนธรรมไทยจึงนิยมการพูดด้วยเสียงที่เบาพอดี ไม่ดังหรือเบาจนเกินไป แสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน สงบนิ่ง แต่ในวัฒนธรรมจีนจะมีมุมมองที่ค่อนข้างแตกต่างกัน การกระทำเหล่านี้อาจถูกมองว่าไม่มีความมั่นใจหรือไม่แน่ใจในเจตนาของตนเองนั่นเอง จึงจะเห็นได้ว่าปัญหาหลักของความแตกต่างทางด้านการศึกษาข้ามวัฒนธรรมคือ มักจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้

6. สรุป

เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันมีการได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมและประเพณีมาจากแหล่งที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาคครอบครัวสังคมและที่อยู่อาศัยการเรียนภาษาที่แตกต่างจากภาษาตั้งเดิมของตนจึงเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับรู้และซึมซับวัฒนธรรมของภาษานั้นๆ มาด้วยการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศถือเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับครูผู้สอนเพราะหากครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจได้ด้านวัฒนธรรมของภาษาที่ตนจะสอนอย่างถ่องแท้แล้วก็อาจทำให้เกิดปัญหาในหลายๆด้านได้ในระหว่างการสอนรวมถึงการรับรู้และเข้าใจของนักเรียนที่มีความคลาดเคลื่อนผิดเพี้ยนไปจากเดิมดังนั้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การนำองค์ความรู้ใหม่ทางการศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่จะต้องจำเป็นอย่างยิ่งแล้วครูผู้สอนควรใช้องค์ความรู้ในด้านการสอนคือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อวิธีการศึกษาได้แก่แนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพอจะสรุปได้ 4 ประการคือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) การจัดการศึกษาของไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเอาไว้อย่างชัดเจนซึ่งจะเห็นได้จากแผนการศึกษาระดับชาติได้มุ่งจัดการศึกษาตามความถนัดความสนใจและความสามารถของแต่ละคนเป็นเกณฑ์ตัวอย่างที่

เห็นได้ชัดเจนได้แก่การจัดระบบห้องเรียนโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์บ้างใช้ความสามารถเป็นเกณฑ์บ้าง นวัตกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสนองแนวความคิดพื้นฐานนี้รวมถึงในด้านของวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

2. ความพร้อม (Readiness) เดิมทีเคยเชื่อกันว่าเด็กจะเริ่มเรียนได้ก็ต้องมีความพร้อมซึ่งเป็น พัฒนาการตามธรรมชาติแต่ในปัจจุบันการวิจัยทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ชี้ให้เห็นว่าความพร้อมในการ เรียนเป็นสิ่งสร้างขั้นได้ถ้าหากสามารถจัดบทเรียนให้พอเหมาะกับระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน วิชาที่เคยเชื่อกันว่ายากและไม่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กก็สามารถนำมาให้ศึกษาได้นวัตกรรมที่ตอบสนอง แนวความคิดพื้นฐานนี้ได้แก่ศูนย์การเรียนการจัดโรงเรียนในโรงเรียนนวัตกรรมการที่สนองแนวความคิด พื้นฐานด้านนี้เช่นศูนย์การเรียน (Learning Center) การจัดโรงเรียนในโรงเรียน (School within School) การปรับปรุงการสอนสามขั้น (Instructional Development in 3 Phases)

3. การใช้เวลาเพื่อการศึกษา แต่เดิมมาการจัดเวลาเพื่อการสอนหรือตารางสอนมักจะจัดโดย อาศัยความสะดวกเป็นเกณฑ์เช่นถือหน่วยเวลาเป็นชั่วโมงเท่ากันทุกวิชาทุกวันนอกจากนั้นก็ยังมีจัดเวลา เรียนเอาไว้แน่นอนเป็นภาคเรียนเป็นปีในปัจจุบันได้มีความคิดในการจัดเป็นหน่วยเวลาสอนให้สัมพันธ์กับ ลักษณะของแต่ละวิชาซึ่งจะใช้เวลาไม่เท่ากันบางวิชาอาจใช้ช่วงสั้นๆแต่สอนบ่อยครั้งการเรียนก็ไม่จำกัดอยู่ แต่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้นนวัตกรรมที่สนองแนวความคิดพื้นฐานด้านนี้เช่นการจัดตารางสอนแบบ ยืดหยุ่น (Flexible Scheduling) มหาวิทยาลัยเปิด (Open University) แบบเรียนสำเร็จรูป (Programmed Text Book) การเรียนทางไปรษณีย์

4. ประสิทธิภาพในการเรียน การขยายตัวทางวิชาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้มีสิ่ง ต่างๆที่คนจะต้องเรียนรู้เพิ่มขึ้นมากแต่การจัดระบบการศึกษาในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอจึงจา เป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทั้งในด้านปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียนและปัจจัยภายนอก นวัตกรรมในด้านนี้ที่เกิดขึ้นเช่นการเรียนทางโทรทัศน์การเรียนทางไปรษณีย์การเรียนการสอนทางไกลการ เรียนทางเว็บไซต์การเรียนผ่านเครือข่ายแบบเรียนสำเร็จรูป

ข้อเสนอแนะ เพื่อหลีกเลี่ยงและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรม และเป็น แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศให้ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพใน การสอน ทางผู้เขียนจึงรวบรวมข้อมูลและเสนอข้อเสนอแนะที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ ดังนี้

1. ครูผู้สอนควรมีการฝึกอบรมความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนของครู นอกจากจะต้องมี ความรู้ทางด้านภาษาแล้ว จะต้องมีความรู้ในด้านวัฒนธรรมอีกด้วย และครูผู้สอนจะต้องปลูกฝังให้ นักเรียนของตนเข้าใจและเคารพในความแตกต่างของวัฒนธรรม

2. จัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของภาษาจีนใน ฐานะต่างประเทศ โดยใช้ขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาที่มีความสนใจ เหมาะสมและเข้าสู่ขั้นตอนการฝึก ปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ และทำให้การสอนของครูผู้สอนมีประสิทธิภาพ

3. ครูผู้สอนต้องไม่หยุดที่จะพัฒนาตนเอง เนื่องจากโลกและสังคมในยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก และเป็นที่น่าเชื่อว่าวัฒนธรรมก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเสมอเช่นกัน เพราะวัฒนธรรมเกิดจากความคิดของคนในสังคมโดยจะมีผลมาจากสภาพสังคม ณ ขณะนั้น ดังนั้นเพื่อให้มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา คุณครูผู้สอนจะต้องไม่หยุดที่จะพัฒนาตนเองและปรับตัวอยู่เสมอ

7. บรรณานุกรม

- คันธรส วิทยาภิรมย์. (2556). การประยุกต์ความต้องการจำเป็นในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษาจีนธุรกิจ. *วารสารศิลปศาสตร์*. 5(1). 104-113.
- ตติยาพร จารุมณีรัตน์. (2555). การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจ ภูมิภาคศึกษาประเทศสิงคโปร์. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*. 7(2). 69-85.
- บุญรอด โชติวชิรา, อรุณีหงส์ ศิริวัฒน์ และปทีป เมธาคณฺฑ. (2562). รูปแบบการจัดการศึกษาข้ามวัฒนธรรมของการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*. 5(1). 104-113.
- วิทยา สุวรรณภรณ์รัตน์ปิยวัช วสุสิริกุลสุพิชฌาย์ ทวีธนาวิริยา. (2565). การประยุกต์ใช้การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน. *วารสารจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง*. 16(1). 172-196.
- ศุภชัย แจ่มใจ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนสาขาวิเทศธุรกิจจีนและสาขาจีนศึกษา*. รายงานผลการวิจัย. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Keatschinese. The Contents of Culture in Chinese Teaching as a Foreign Language. Retrieved 13 August 2022. From <https://keatschinese.com/china-culture-resources/the-contents-of-culture-in-chinese-teaching-as-a-foreign-language/>.